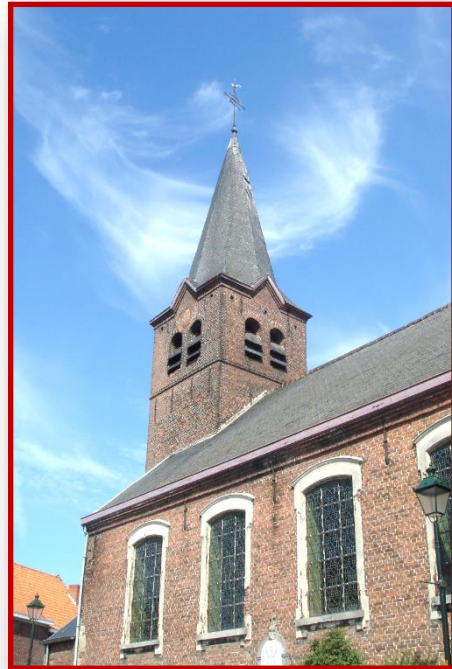

**Bezoek eens
SMETLEDE**

Een woordje vooraf

Smetlede is nog een gemeente *'rond de kerktoren'* en dat wordt stilaan een zeldzaamheid in ons Vlaamse land.

Een typisch dorpsplein, een eeuwenoude kerk welgevuld met een prachtig waardevol interieur, acht kapelletjes - allen met een eigen verhaal en als het ware gezaaid met een losse hand - tussen groene gezonde velden en weiden, aan elke einder afgezoomd met bomenrijen of nog echte bossen.

In dit rustige, gezellige Smetlede wonen zo'n 1200 mensen.

Als men weet dat dit *'rijkelijk'* erfgoed kan bogen op een 1000-jarige geschiedenis, dan moeten wij dit koesteren en beschermen met een *'gouden kader'* er omheen !

SMETLEDE, ZIJN GESCHIEDENIS

Eén der oudste grondeigenaars in de gemeente was **de Sint - Pietersabdij te Gent**.

De naam Smetlede kwam voor de eerste keer voor in 1017 in het 'Boek der Schenkingen', het 'charterboek' van de St-Pietersabdij en werd als **Smitteletha** geschreven.

Later, in 1164, schreef men in hetzelfde 'Boek der Schenkingen' van de Sint-Pietersabdij te Gent : **Smettelethe**.

Volgens Dr. Gysseling, professor aan de RUG, is de betekenis van 'smet' waarschijnlijk 'smidse'. 'Lethe' betekent 'helling', dus 'smidse op de helling'.

De Heren van de Heerlijkheid Oordegem - Smetlede - Ottergem behoorden geschiedkundig tot een zekere familie van Gaver. Ressegem zou hun bakermat zijn, een vrijleen dat hun toebehoorde, genaamd *Rasseghem* wat 'verblijfplaats van Raas' betekende. De voornaam 'Raas' komt in alle generaties van die familie voor.

Vanuit Ressegem kwamen zij in bezit van Oordegem en Smetlede, waar ze zich vestigden. De Heerlijkheid Oordegem was een groot domein, belangrijker dan Ressegem en was waarschijnlijk ook een vrijleen.

Ter verduidelijking : een 'Heerlijkheid' was het bezit van een heer. Een 'vrijleen' was een eigendom toebehorend aan een 'vrije niet edele persoon'. Een leenman mocht die grond gebruiken om van te leven, in ruil van zekere prestaties en verleende zelfs ook militaire bijstand in een persoonlijke band van trouw.

Later, toen het land zich verder ontwikkelde, richtten ze hun blikken naar de Schelde en vonden er Gavere, met zijn burcht een geschikte plaats om er zich te vestigen. Ze wijzigden hun naam naar die plaats 'van Gaver'. De 'Heren van Oordegem' zijn dus 'Heren van Gaver'.

Na de **Heren van Gaver** ¹ was de Heerlijkheid Oordegem, Smetlede en het Gaverse te Ottergem in handen gekomen van de families

de Laval ²

de Montmorency ³

de Luxembourg ⁴

de Jauche de Mastaing ⁵

de Gand gezegd Vilain ⁶

de Mérode de Montmorency ⁷

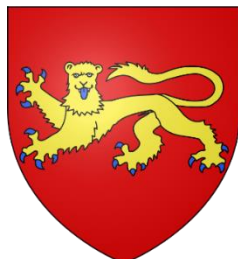
Elisabeth-Pauline de Gand-de Mérode-de Montmorency ⁸

Elisabeth-Pauline - geboren op 20/10/1737 - woonde samen met haar man Louis-Léon-Félicité de Brancas in hun kasteel van Nozeroy (Jura-Frankrijk). Zij volgde haar oom - die kinderloos stierf in 1767 - op en werd de laatste dame van de heerlijkheid Oordegem-Smetlede.

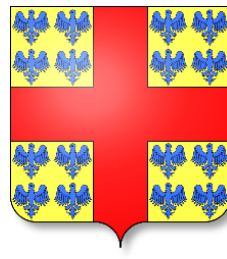
Elisabeth-Pauline de Gand werd slachtoffer van de Franse Revolutie en stierf zoals zovele andere edellieden op het schavot te Parijs op 6/2/1794.

1

2

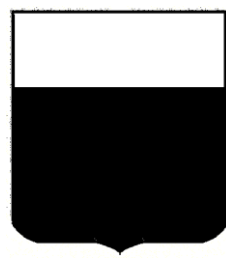
3

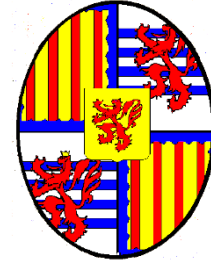
4

5

6

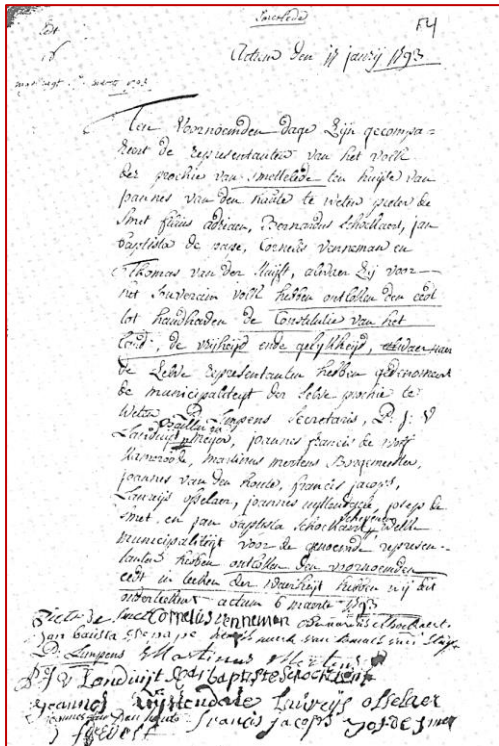
7

8

Bij de eerste inval van de Fransen in 1792 moest in elke gemeente een nieuwe '*municipaliteit*' of gemeenteraad worden gekozen. Dit was voor de Smetledenaren hét moment en ze organiseerden zelf een verkiezing op 18/12/1792. Op 21 februari 1793 lieten ze de '*commandant en chef*' Charles François Dumouriez weten dat zij volgens de decreten het recht hadden als burgers van '*Smettelede*' van het Land van Aalst zelf hun eigen baljuw en griffier te kiezen en onafhankelijk te zijn van Oordegem.

En dan volgden de argumenten : de inwoners van *Smettelede* moesten veel bijdragen in de kosten met Oordegem zonder er van te kunnen genieten of enig voordeel van te hebben. Aan de *representanten* (vertegenwoordigers) van *Smettelede* werden zelfs de registers en papieren geweigerd door de griffier van Oordegem, enz. enz.

Het verslag van de **'Eed van trouw'** - afgelegd op 17 januari in de herberg van Jan Van Den Haute op het Dorp - en gestemd door de gemeenteraad van 18 januari, werd op 6 maart verstuurd naar Aalst.

De gemeentegrenzen werden nu afgebakend en het grondgebied was zelfs uitgestrekter dan men had gedacht.

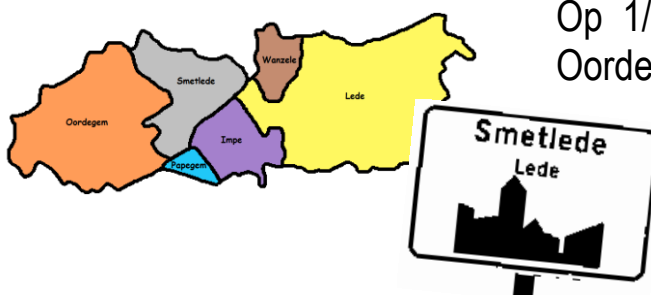
Vanaf 1796 had men eigen registers van de Burgerlijke Stand met de akten van geboorten, huwelijken en sterfgevallen.

In 1492 was reeds sprake van 'kerk' maar het was pas eind 16de eeuw dat men kon spreken van een echte kerk.

De eerste eigen pastoor, Joannes Petrus Platteau, werd benoemd op 19 oktober 1802. Voordien werden alle kerkelijke activiteiten en plechtigheden, tot groot ongenoegen van de Smetledenaren, geregeld vanuit Oordegem.

De Fransen en de Hollanders verdwenen uit onze geschiedenis en de onafhankelijkheid van België in 1830 betekende voor Smetlede een nieuw leven, net zoals in alle andere gemeenten.

Twee Wereldoorlogen, goede en slechte landbouwjaren, ziekten als cholera, enz. werden ook het deel van de Smetledenaren ... maar het dorp bleef zijn eigenheid behouden.

Op 1/1/1977 werd Smetlede, samen met Oordegem, Wanzele, Impe en Papegem gefusioneerd met Lede en was het na 185 jaar opnieuw gedaan met de zelfstandigheid van het dorp.

SMETLEDE, ZIJN ST.- FARAHILDEKERK

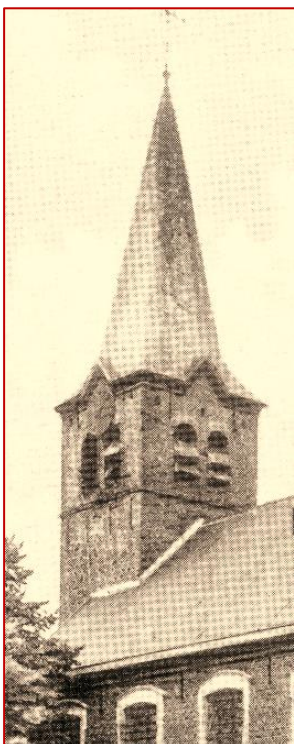
Een tekening uit 1780 toont ons een kerkgebouw, éénbeukig met toren en aangebouwde sacristie. Eind 16de eeuw is hier sprake van.

Door de jaren heen zijn tal van herstellingen gebeurd, grote en kleine, meestal gedeeltelijke waarop dan kritiek kwam van bisschoppen en andere oversten.

De patroonheilige van de parochie was eerst Sint-Jan De Doper.

Later nam **Sint-Farahilde** de plaats in van Sint Jan. De verschuiving gebeurde reeds in de 16de eeuw. Immers in een bisschoppelijk verslag van 1574 vinden we de oudste vermelding terug van deze heilige als patrones van de kerk van Smetlede.

Zij wordt aanroepen tegen ziekten van het pluimvee. Haar feestdag is 4 januari doch, om het duivenseizoen te openen heeft hier in Smetlede jaarlijks een duivenzegening plaats op de laatste zondag van februari.

Begin 19de eeuw was de kerk aan grote herstellingen en vergroting toe. Deze kosten zouden 5275 gulden bedragen, een nieuwe kerk werd 7275 gulden.

Door het bouwen van de pastorie in 1803 was geen geld meer beschikbaar. Door een schenking van 2000 gulden door koning Willem I en 58 vrijwilligers die giften schonken en gratis daguren en karweien zouden verrichten ... kwam een nieuwe kerk tot stand ! Het werd een 'zaalkerk', éénbeukig, lengte 14 meter en breedte 9,5 meter, met een half ingebouwde westertoren, 21 meter hoog met kruis van 3 meter.

In 1897 werd de kruisbeuk en het koor afgebroken en herbouwd. Een sacristie werd aan het gebouw toegevoegd.

Rechts naast de inkomdeur van de kerk, in een grote nis, zien we de calvarieberg met achter het kruis een zicht op Jeruzalem (in 1986 her-schilderd door Marcel Beeckman). Pastoor Jan Baptist Stauthamer heeft deze opgericht in 1831 als grafmonument voor zijn voorganger Carolus Baeten. De grafsteen vermeldt zijn geboorte- en sterfdatum alsook de plaatsen waar deze pastoor zijn ambt uitoefende.

Eind 19de eeuw, na de bouwwerken, werd een orgel - in occasie - aangekocht van het college van Edingen. Het was een werk van Pieter Hubertus Anneessens, daterend tussen 1840 en 1860.

Nu werd volop werk gemaakt van herstellingen en aanpassingen aan het kerkmeubilair. De preekstoel van 1702 werd gerestaureerd samen met de prachtig gesculpteerde biechtstoel uit 1718 .

▲ Petrus met de sleutels, Maria-Magdalena met de geselkoorden. ▲ Sint-Martinus

De zijaltaren zijn toegewijd aan O.L.Vrouw (l) en de H. Farahilde (r). Het schilderij boven het hoofdaltaar - werk van de Aalstenaar H. Van der Elst - werd in 1965 aangebracht en stelt Christus Koning voor die omringd is met engelen. In datzelfde jaar werd een nieuw altaar geplaatst met zicht naar de gelovigen. De communiebank uit 1667, werd uitgebreid in 1900 met 3 gelijkaardige panelen.

◀ de heiligenbeelden boven hoofdaltaar :
 Maria-Magdalena de Pazzi,
 Juliana van Mont Cornillon,
 Clara van Assis,
 Johannes Chrysostomus v. Constantinopel,
 Thomas van Aquino,
 Norbertus van Maagdenburg.

Op 9 september 1903 werd de kerk plechtig ingewijd door Mgr. Stillemans, bisschop van Gent. Koperen kruisjes aan de binnenmuren bevestigd, duiden de plaatsen aan van de zalving.

In 1919 werd achteraan in de kerk een marmeren plaat aangebracht met de namen van de 7 gesneuvelden en de 4 omgekomen jonge mannen tijdens WO I.

SMETLEDE, ZIJN KAPELLEN

Kappelleken Ten Bloede - ±1720

Kappellehoek/Kappelleweg
Genezing bloedziekten, bloedingen,
roodbelopen ogen enz.

Onbevleete Ontvangenis - 1780

Einde Kerkhofstraat wegel naar Briel
Vroeger andere patroonheilige.

V.a. 1854 : afkondiging Paus Pius IX
'Kapel Onbevleete Ontvangenis'

Kapel Heilige Barbara - ± 1825

Snijpunt Diepestraat en d'Hesselt.
Gebouwd na belofte vrijwaring ongeval.
Herbouwd in 1987 door Gemeente Lede

Kapel van het Heilig Hart ook Grote
Kapel genoemd. Gebouwd ± 1900.
Diepestraat. Verering van het Heilig
Hart tijdens de juni-samenkomsten.

Sint-Jozefkapel - 1922 - Briel

Gebouwd na belofte genezing van tyfus.
Vroeger werd rozenhoedje gebeden
tijdens maand maart door de geburen.

Kapel O.L.Vrouw van Vrede. - 1947

Serskampstraat

Gebouwd na belofte voor ongedeer-
de terugkomst van 3 zonen na WO II.

Kapel van de Briel - 1948 - Briel

Toegewijd aan O.L.Vrouw van Fatima.
Vroeger, rond 1 mei, ontvingen kandi-
daat-plechtige communicanten hier een
houten kruisje van hun ouders.

Sint-Antoniuskapel - 19de eeuw / 1989

Schildekensstraat. Wordt aanroepen
voor verloren zaken. Jaarlijkse vere-
ring met een noveen op 13 juni.

SMETLEDE EN PASTOOR GLORIEUX

Stefaan Modest Glorieux werd geboren te Sint-Denijs (W-VI) op 3 mei 1802. Na zijn opleiding in het Klein Seminarie in Roeselare en St.-Niklaas kreeg hij zijn wijding te Mechelen op 1 juni 1825.

Stefaan Glorieux werd aangesteld als onderpastoor te Ronse op de St. Hermesparochie. In 1830 werd hij aangesteld als stichter en directeur van de Broeders van Goede Werken.

In 1842 werd hij pastoor van de Sint - Martinusparochie te Ronse en stichter van de Zusters van Barmhartigheid. In 1845 werd hij er directeur. In 1852 richtte hij de *'Orde van de Onbevleete Ontvangenis van de buytenarmen'* op.

▲ Het vroegere *'Godshuis voor kinderen en ouderlingen'*, Kasteeldreef te Lede.

In 1863 opende zijn congregatie op verzoek van de Leedse burgemeester Baron della Faille d' Huysse, een ziekenhuis in Lede. In 1893 ging deze congregatie op in deze van de Zusters van Barmhartigheid te Ronse.

Op 24 maart 1866 werd hij aangesteld als pastoor te Smetlede. Hier richtte hij een afdeling op van het *'Genootschap van Sint-Franciscus Xaverius'* voor de mannen en voor de vrouwen een afdeling van de *'Congregatie van O.L.Vrouw Onbevlekt Ontvangen'*.

Wat de Smetledenaren het meest trof bij pastoor Glorieux was zijn eigen armoede en zijn liefde voor de armen. Toen hij naar hier verhuisde kon heel zijn hebben en houden op een stootkar ... de mensen zegden *'we hebben nog nen armen meer'* !

Dit beeld (Florent Devos 1922-1997) werd in 1973 opgericht in Ronse n.a.v. de 100ste verjaardag van het overlijden van Glorieux. Het stelt de priester voor met een weeskind en een bedelaar.

De Xaverianen hielpen Glorieux zijn voortuin om te spitten om 4.000 tabaksplanten te planten. Met de verkoop hoopte Glorieux de jaarlijkse last van de rente van zijn landerijen in Heldergem en Smetlede te kunnen betalen. In Oud-Smetlede had hij land gepacht voor de armen, die daarop aardappelen en tarwe mochten verbouwen.

Pastoor Stefaan Modest Glorieux overleed op 25 november 1872 te Smetlede.

Een grafplaat werd op de zijgevel van de kerk geplaatst.

Een straat werd naar hem genoemd wegens zijn sociaal-geëngageerdheid en tevens als stichter van verschillende congregaties.

► BEWEGWIJZERD WANDELPAD ■ 6,5 km *** & 4,9 km ** BORDEAUXKLEURIGE PALEN

De Vaerenberg is een opvallende heuvel in de buurt van de Smetleedse wijk Briel en werd reeds vernoemd in 1471.

● De wandeling start aan de **Sint-Farahildekerk**. In 1824 werd de kerk grondig verbouwd en kregen het schip en de toren hun huidig uitzicht. In 1897 kreeg het koor en de zijbeuk vorm.

Met de rug naar de kerk gekeerd, gaan we naar rechts waar we langs het kerkportaal stappen. We wandelen voorbij de van oudsher gekende herberg 'In de **Oude Keet - Roste Mon**' en komen in de Kerkhofstraat die we rechts volgen.

Even verder zien we aan onze linkerzijde het ommuurde kerkhof en 200 meter verder **de kapel van O.L.Vrouw Onbevleete Ontvangenis**. Hier stond reeds in 1780 een kapel met vermoedelijk een andere patroonheilige.

We wandelen rechtdoor tot aan een kruispunt van brede veldwegen waar **de kapel van de H. Barbara** (ca 1825) staat. De kapel was in 1970 totaal vervallen. Het gemeentebestuur bouwde de kapel opnieuw in 1987.

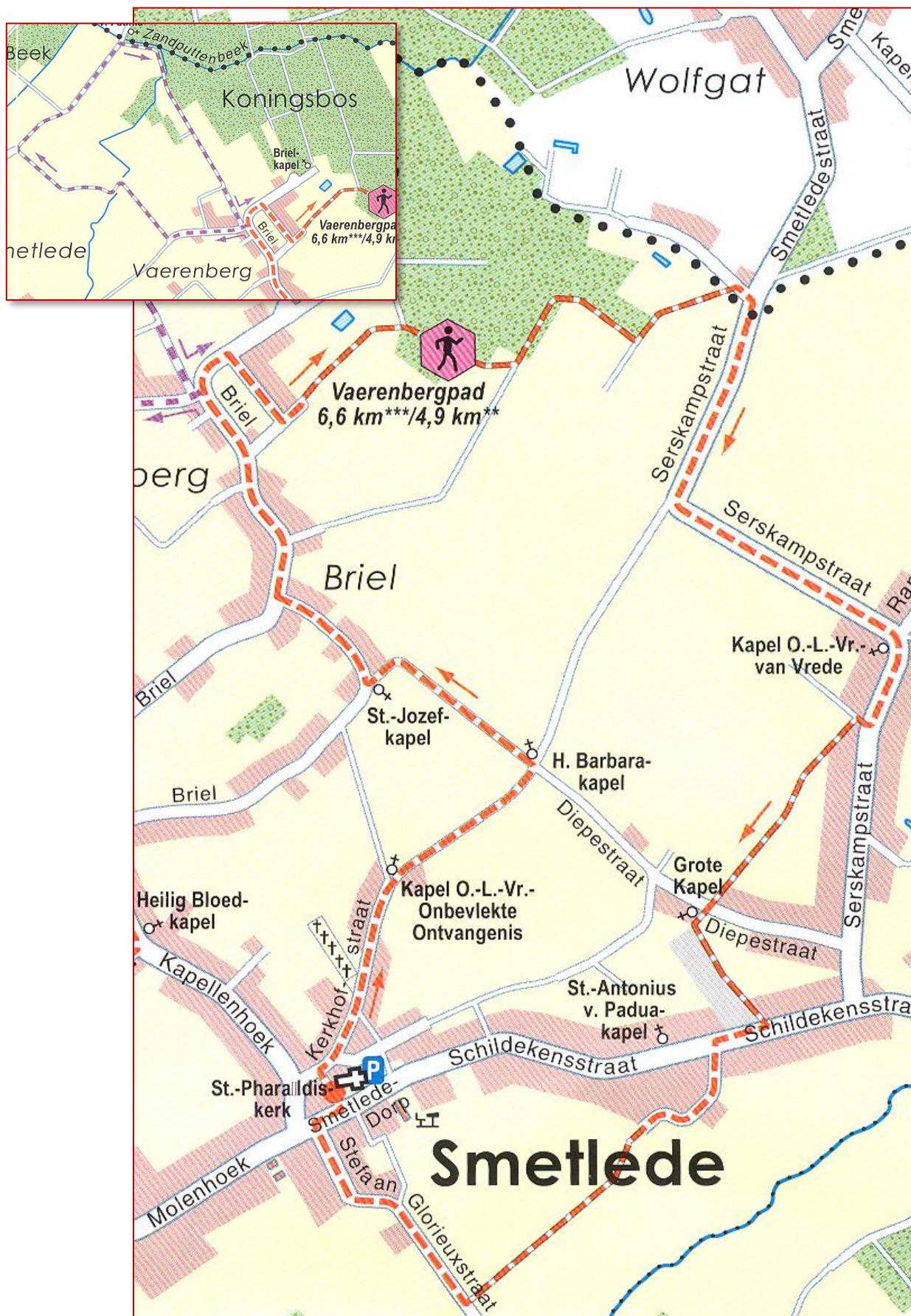
Aan de kapel linksaf, volgen de aardeweg en wandelen naar het gehucht **Briel**. Na een haakse bocht stappen we naar de **Sint-Jozefkapel**, gebouwd in 1922 die diende als rustplaats voor de processie die er langs kwam.

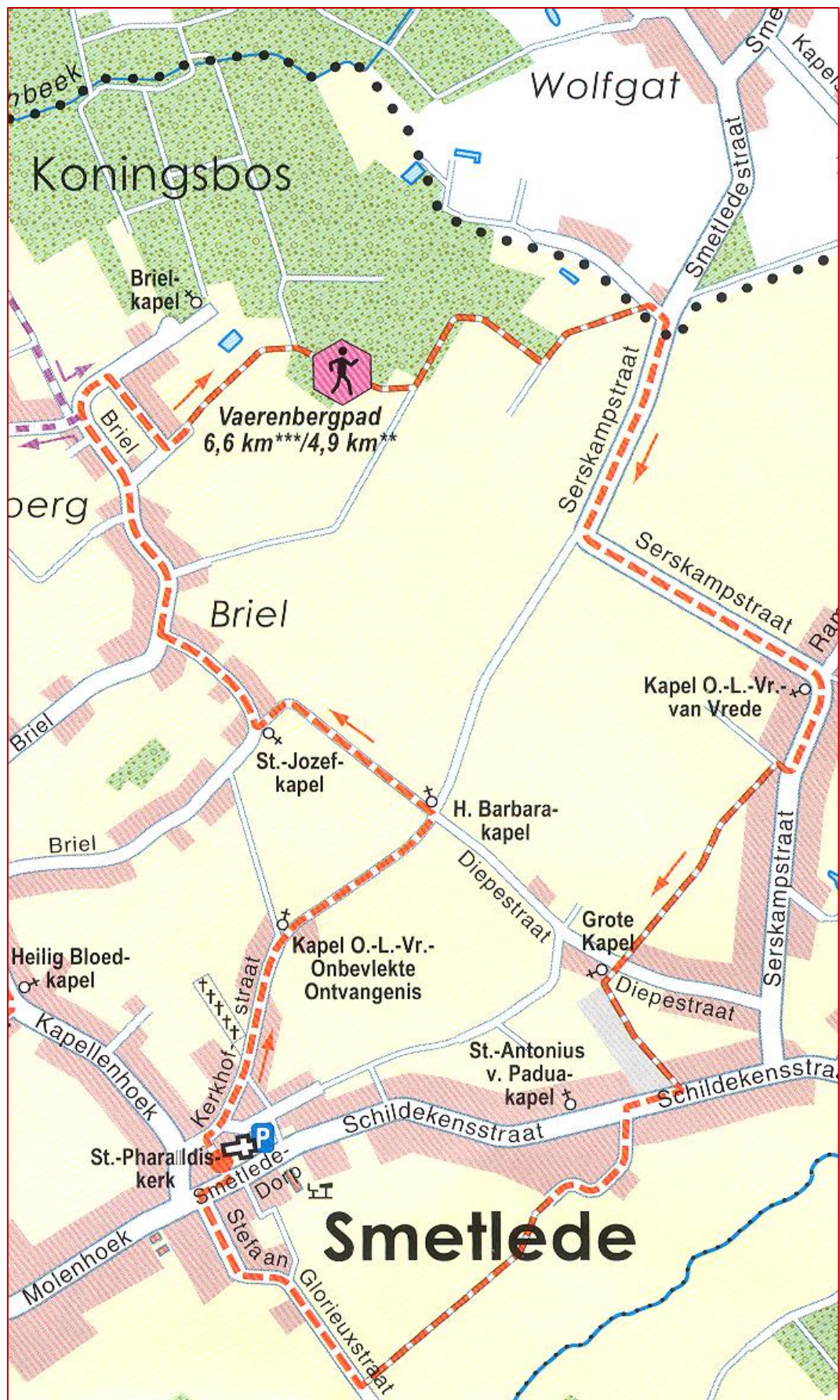
We stappen rechts verder en volgen de straat doorheen de woonkern rechtdoor tot het 'centrum' van de groene wijk Briel.

Waar de straat een scherpe bocht maakt moeten we kiezen : ofwel de ingekorte versie en volgen dan rechts ofwel maken we een lus en genieten dan volop van de Smetleedse natuur (aangepast schoeisel !).

We vatten de '**mauve stippellijnlus**' (zie kaartje linksboven) aan door links een smallere straat te nemen, vanwaar we een goed uitzicht hebben op de **Vaerenberg**.

Waar de weg in 2 veldwegen splitst, stappen we rechts. We wandelen tussen de weiden, slaan een paar haakse bochten, steken een beekje over en belanden op een brede aardeweg.

Hier gaan we naar rechts, richting **Koningsbos**. Aan de bosrand stappen we rechts en volgen de weg rechtdoor tot we terug op de plaats aankomen waar we onze lus hebben aangevat.

We slaan linksaf en komen op de kortere route om even verder rechtsaf in te slaan.

Bij de T-splitsing nemen we links en trekken terug de natuur in. Het '**Koningsboschweg**'-pad slingert zich tussen boomkwekerijen enerzijds en stukjes bos en akkerland met andere sierteelten (o.a. rozen) anderzijds.

Onze **houten palen met bordeaux-kleurige kop** en de wandelkaart leiden ons naar de **Serskampstraat**.

We gaan naar rechts, volgen deze straat en in de 2de haakse bocht zien we rechts **de kapel van O.L.Vrouw van Vrede**.

150 meter voorbij de bocht stappen we rechts een veldweg in en gaan onmiddellijk naar links om rechtdoor naar **de kapel van het Heilig Hart** (ook **Grote Kapel** genoemd) te wandelen.

We steken de **Diepestraat** over en nemen links naast de kapel een voetweg. Aan het einde van deze weg komen we in de **Schildekensstraat**.

We volgen deze straat even naar rechts en slaan de eerstvolgende weg aan onze linkerzijde in. De bochtige smalle straat gaat na enige tijd over in een kasseiweg en verder in een veldweg.

Op het einde van deze weg slaan we rechtsaf en komen in de **Stefaan Glorieuxstraat**.

Glorieux was een sociaalingestelde Smetleedse pastoor uit de 19de eeuw. We zien nu de toren van de **Sint-Farahildekerk**.

Eindpunt van een prachtige wandeling. ●

BIBLIOGRAFIE

- M. BEECKMAN**, *pentekening 'Oude Hoeve Molenhoek'*, 1985
J. DE ROOVER, *Smetlede in blijde en droeve dagen*, Wetteren, 1999
DE STREEKSPIEGEL, *Wandelkaart Lede anders bekeken*, Lede
G. DE WINNE, *Stefaan Modest Glorieux, Ken uw Dorp nr.29*,
Heemkundige Kring Heemschut - Lede, 2002
H. TOPKE, *Smetlede 1000 jaar*, Lede, 2017
B. VAN LANGENHOVEN, *Goede zorgen .. goed besteed*, O.M.D. 2009

COLOFON

Titel	Bezoek eens Smetlede
Tekst, fotoarchief, samenstelling	Topke Hubert
Brochure	Open Monumentendag 2017
Uitgave	Culturele Raad - Gemeente Lede
Verantw. uitgever	Topke Hubert - voorzitter Culturele Raad

D / 2017 / 8592 / 4